

**KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI O‘QUVCHILARGA TA’LIM-TARBIYA
BERISHDA ANIMATSIYALARDAN FOYDALANISH TEXNOLOGIYALARI**

Mirzayev Otabek Xusanovich

ADPI Maktabgacha ta’lim nazariyasi kafedrasida katta o‘qituvchisi

Karimova Madinaxon Abdushukur qizi

ADPI Matematika va informatika yo‘nalishi 1-bosqich talabasi

Annotatsiya. Hozirgi kunda ta’lim sifati va samaradorligini oshirishda kompyuter va axborot texnologiyalarining zamonaviy texnologiyalaridan samarali foydalanish asosiy omil hisoblanmoqda. Ushbu maqolada ta’lim jarayonida multimedia vositalarini qo‘llashning muammo va kamchiliklari hamda ularning samaradorligi va ulardan foydalanish haqida kerakli ma’lumot va tavsiyalar berilgan.

Kalit so‘zlar: axborot texnologiyalari, multimedia tushunchasi, multimedia ta’limda, axborot, axborot tizimlari, multimedia vositalari, muammo va kamchiliklar.

Rivojlanib borayotgan informatsion vositalar jamiyatimizda ijtimoiy rivojlanishining asosini belgilovchi an’anaviy imkoniyatlar bilan bir qatorda insonlarning qobiliyati, tashabbuskorligi, ishga ijodiy yondashishi, intellektual faoliyati, mustaqil ravishda o‘z bilim va ko‘nikmalarini takomillashtirishi kabi omillar tashkil etadi. Katta hajmdagi ma’lumotni saqlash, uzatish, qabul qilish bilan bog‘liq axborot yaratish jarayoni inson faoliyatini turli sohalarida kompyuter texnologiyalarini rivojlantirishlarini ko‘zda tutadi.

Inson tafakkuri shu qadar taraqqiy [etib bormoqdaki](#), bunda texnikalashtirishva kompyuterlashtirish jarayoni nafaqat ishlab chiqarishning turli sohalariga, balki madaniyat va ta’lim sohalariga ham dadil kirib bormoqda. Kompyuter texnologiyalarining shiddat bilan rivojlanishi ta’lim jarayonini yangi bosqichga ko‘tardi. Bu o‘z o‘rnida ta’lim mazmunini, metod va shakllarini qayta ko‘rib chiqish uchun yangi bilim hamda ko‘nikmalar bilan yanada boyitish zaruriyatini tug‘dirdi. Hozirgi kunda jamiyatimizning turli sohalarida faoliyat ko‘rsatuvchi mutaxassislarining professionallik darajasi ularning kompyuter texnologiyalarini egallaganligi bilan ham belgilanadi. Bu hol zamon talabiga aylanib qoldi. Mazkurtalarga javob berish uchun mutaxassislarni [tayyorlash jarayonida](#), ya’ni ta’lim muassasalarida yetarli baza yaratilishi kerak.

Multimedia (“ko‘p muhitlik” degan ma’noni bildiradi) - zamonaviy axborotlar texnologiyasi bo‘lib, kompleks tushunchani anglatadi. Multimedia axborotning turli ko‘rinishlari matn, jadval, grafika, nutq, animatsiya, multiplikatsiya), video tasvir, musiqa yordamida axborotni yig‘ish, saqlash, qayta ishash va uzatish vazifalarini bajaradi. Multimedia “inson-kompyuter” interaktiv (dialogig) muloqotning yangi,

takomillashgan pog‘onasi bo‘lib, unda foydalanuvchi juda keng va har tomonlama axborot oladi. Multimedia vositalaridan xordiq chiqarish, ta‘lim olish va reklama kabi sohalarda foydalaniladi. Multimedia vositalari asosida maktabga tayyorlov guruhlariga, kichik maktab yoshidagi o‘quvchilarga ta‘lim berish hozirgi kunning dolzarb masalalaridandir.

Multimediya vositalari – bu insonga o‘zi uchun tabiiy muhit: tovush, video, grafika, matnlar, animatsiya va boshqalardan foydalanib, kompyuter bilan muloqotda bo‘lishga imkon beruvchi texnik va dasturiy vositalar majmuidir. Multimedia - bu zamonaviy texnik va dasturiy vositalardan foydalangan holda interfaol dasturiy ta‘minot nazorati ostida vizual va audio effektlarning o‘zaro ta‘siri, ular matn, tovush, grafikalar, fotosuratlar, videofilmlarni bitta raqamli ko‘rinishda birlashtiradi. Gipermedia - bu multimedia moslamalari o‘rtasida harakat qilish uchun gipermatnli bog‘lanishlar bilan bog‘langan kompyuter fayllari.

Ta‘lim muassasalarida kompyuter sinflarini tashkil qilish uchun Internet texnologiyalari jozibador, ammo tegishli ma‘lumotlarni olish imkoniyati, deyarli butun dunyo bilan muloqotni tashkil qilish qobiliyati bilan bog‘liq afzalliklarga ega bo‘lib, ularning jiddiy kamchiliklari bor: bu ishlashda qiyinchiliklar aloqa liniyalari yomon bo‘lgan katta miqdordagi ma‘lumot bilan (va ularning aksariyati Rossiya Federatsiyasining chekka hududlarida va qishloq joylarida mavjud), aloqa liniyalarisiz ishlashga qodir emasligi. Ushbu kamchiliklar CD-ROM va DVD deb nomlangan optik kompakt-disklar yordamida yo‘q qilinadi. Mavjud dasturiy mahsulotlar, shu jumladan tayyor elektron darsliklar va kitoblar hamda o‘zlarining ishlanmalari o‘qituvchiga o‘qitish samaradorligini oshirishga imkon beradi. Internet o‘qituvchilar uchun ma‘lumot [qidirishda va qabul qilishda](#), hamkasblar bilan aloqa qilish vositasida ajralmas yordamchiga aylanib bormoqda.

Multimedia sizga og‘zaki va vizual-sensorli ma‘lumotlarni birlashtirishga imkon beradi. Bu o‘quvchilarni rag‘batlantirishga, o‘rganish uchun haqiqiy muhitni yaratishga yordam beradi. Multimedia texnologiyalaridan foydalangan holda sinf darslarini tashkil etish vaqtini tejashga imkon beradi va shu bilan o‘quv materialini taqdim etishni har qanday talaba uchun juda oddiy vositalardan foydalangan holda kuchaytiradi. Dars davomida talabalar o‘zlari vizualizatsiya qilingan rang-barang o‘quv va o‘yin muhitini cheklab qo‘yishlari mumkin, bu maktab o‘quvchilari tomonidan "Informatika" fanini anglashda tom ma‘noda inqilobiy ta‘sir ko‘rsatadi. Multimediali kompyuter texnologiyalari o‘qituvchiga o‘rganilayotgan materialni chuqurroq va ongli ravishda o‘zlashtirishga yordam beradigan turli xil vositalarni tezda birlashtirish, dars vaqtini tejash va ma‘lumot bilan to‘ldirish imkoniyatini beradi.

Haqiqat shundaki, ilm-fan (tilshunoslik, san‘atshunoslik va boshqalar) bu alohida olingan ma‘lumot shakllari to‘g‘risida bilim to‘plagan va multimedia muhitining xususiyatlari endigina o‘rganilmoqda. Oxir oqibat, multimediya ta‘limi faqatgina

ulardan foydalanish muayyan ta'lim vazifasini hal qiladigan darajada samarali bo'ladi - biror narsani o'rgatish, biror narsa bilan ishlash ko'nikmasini rivojlantirish. Multimedia texnologiyalari o'quv jarayonini boyitishi, o'rganishni samaraliroq qilishi, o'quv ma'lumotlarini idrok etish jarayonida o'quvchining aksariyat hissiy qismlarini jalb qilishi shubhasizdir. Demak, o'quv jarayonida interaktiv multimedia texnologiyalaridan foydalanishda o'rganilgan materialning ulushi ko'proq bo'lishi maqbul. Multimedia texnologiyalari ta'lim vizualizatsiyasini statikdan dinamikga o'zgartirdi, ya'ni o'rganilayotgan jarayonlarni o'z vaqtida kuzatib borish imkoniyati paydo bo'ldi. O'z vaqtida rivojlanib boradigan jarayonlarni modellashtirish, ushbu jarayonlarning parametrlarini interaktiv ravishda o'zgartirish multimediyaga o'qitish tizimlarining juda muhim didaktik ustunligi hisoblanadi. Multimedia vositalaridan foydalanish orqali boshlang'ich sinflarning darsini tashkil etish orqali o'quvchilarning ma'lumot va axborotlarni qabul qilish sifati va tezligini samarali tarzda oshirish mumkin. Bizdan keyingi avlod vakillari bizdanda aqilli, bizdanda buyuk bo'lishlari kerak. Zero, O'zbekiston kelajagi yoshlar qo'lidadir.

Adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi "Xalq ta'limi tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish Kontseptsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5712-sonli Farmoni
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Xalq ta'limi tizimini isloh qilish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida»gi 03.02.2022 yildagi F-22-son Farmoyishi
3. Sherova Latofat Hasanovna "Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv motivatsiyasini shakllantirish". Technical science research in Uzbekistan.25-27 b
4. U.A. Ismidiyarova, E.R. Hayitova "Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv motivatsiyasini shakllantirishning psixologik omili sifatida". Academic Research Uzbekistan. 384-388-bet
5. Mirzaev, O. (2022). THE ROLE OF ETHICS AND AESTHETICS IN THE FORMATION OF ENTREPRENEURIAL RELATIONS BETWEEN INDIVIDUALS. Science and innovation, 1(B6), 125-130.
6. Nargiza, Q. (2022). МАКТАВГАЧА ТА'ЛИМ ТАШКИЛОТЛАРИДА LOGOPED ISHINING OLIV BORILISHI. PEDAGOGS jurnali, 22(2), 52-54.
7. Жўрахўжаев, М. Х. (2022). ИМКОНИЯТИ ЧЕКЛАНГАН БОЛАЛАР УЙДА ЯККА ТАРТИБДАГИ ТАЪЛИМДА ЎҚУВ ЖАРАЁНИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ. PEDAGOGS jurnali, 1(1), 295-298.
8. Мирзаев, О.Х. (2020). Воспитание профессионально-нравственных качеств у будущих молодых фермеров средствами отечественной литературы. Science and Education, 1(2), 508-513.
9. Xusanovich, M.O. (2021). Formation Of Elements Of Entrepreneurial Activity In Pupils Of The Preschool Educational Organization. JournalNX, 1, 265.
10. Azimova, Z. E., & KHASANOVA, G. THE WAY OF SCIENCE. THE WAY OF SCIENCE Учредители: Издательство Научное обозрение, (6), 58-59.
11. Iminova D. МАКТАВГА ТАЙЙОРЛОВ ГУРУHLARIDA BOLALARNI BILISH JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISH //Models and methods in modern science. – 2022. – Т. 1. – №. 17. – С. 54-56.